

MAAELU EDENDAMISE SIHTASUTUS

2020. aasta tegevuse eesmärgid (tegevuskava)

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) eesmärk on toetada ja elavdada Eesti maapiirkonna ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maaettevõtluse konkurentsivõimet.

Eesmärgi täitmiseks parandab sihtasutus ettevõtjate võimalusi ligipääsuks finantsvahenditele, nõustab ettevõtjaid, toetab kutseõpet, kujundab maaelu mainet ja seeläbi parandab ettevõtluskeskkonda ning loob soodsamaid elutingimusi maal.

Tulenevalt sihtasutuse uues strateegias väljapakutud investeerimismeetmete ja sihtfondide valitsemise põhimõtete kinnitamisest (Tagasirände Sihtkapital, Sihtfond Maakapital) on teoreetiline võimalus, et Vabariigi Valitsus otsustab 2020. aastal sihtasutuse sihtkapitali suurendamise. Peale otsuse saamist on võimalik teha sihtasutuse 2020. aasta tegevuskavas täiendusi.

Sihtasutuse tegevused eesmärgi saavutamiseks on järgmised:

1. Käendamine
2. Laenamine
3. Sihtfondide haldamine
4. Maaettevõtlusfondi loomine
5. Nõustamine
6. Tunnustamine ja toetamine
7. Tegevused Maaeluministeeriumi poolt antud ülesannete täitmiseks.

1. Käendamine

Sihtasutuse tegevus on käendada finantseerijate laene maaettevõtjatele ja mittetulundusühingutele. Eesmärk on käendustegevuse abil parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel. Käendusi antakse krediidi ja finantseerimisasutustele, hoiu-laenuühistutele ning ettevõtjate rahastamiseks emiteeritud võlakirjade ostjatele.

Käendusportfelli keskmiseks tulususeks on planeeritud **3,0%**. Käendustasusid on planeeritud saada **2,85 miljonit** eurot ehk 46% tuludest.

Käendustelt saadavad käendustasud on 2020. aastal planeeritud suuremad kui käenduskahjude eraldisteks tehtavad kulutused. Arvestatud on käenduskava tingimusega, et sihtasutuse käendusportfell täidab isemajandamise printsiibist tulenevaid nõudeid.

Käendusportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **95 miljonit** eurot ja maksimaalseks suuruseks **98 miljonit** eurot. Käendusportfelli kasvuks 2020. aastal on planeeritud 6 miljonit eurot ning väljastatavate käenduste mahuks prognoositakse **35 miljonit eurot**.

Käendusi on kahte tüüpi: proportsionaalne ja fikseeritud. Proportsionaalne käendus tugineb põhimõtetele, mis on kajastatud Euroopa Komisjoni garantiiteatises. Fikseeritud käendus on turupõhine ja käenduse hind kujuneb krediidasutuse poolt ettevõttele antud reitingust ja ettevõtte tagatistest laenule või käenduslepingule.

Käenduse andmisel on sihtasutusel võimalik alandada käendustasusid vähese tähtsusega abina või riigiabina. Abi andmisel tugineb sihtasutus Maaeluministeeriumi ning Maaelu Edendamise Sihtasutuse vahel sõlmitud halduslepingu nr 297 muutmise lepingule nr 3.4-23/87 ning Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate võlakohustuste käendamise korrale (käenduste kava). Abi andmine saab toimuda üksnes sihtasutuse omatulude vähendamise arvel. Riigieelarvelisi vahendeid sellise abi andmiseks ei ole planeeritud.

2. Laenamine

Laenamine on olnud sihtasutuse tegevuseks alates asutamisest ja see on üks sihtasutuse põhitegevustest, mis parandab väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ning mittetulundussektori võimalusi finantsvahendite kaasamisel.

Laenuportfelli keskmiseks tulususeks on planeeritud 3,47%. Intressitulu laenudelt on planeeritud **1,708 miljonit** eurot, ehk 28% tuludest.

Sihtasutuse laenuportfelli keskmiseks suuruseks koos sihtfondide laenudega on planeeritud **98,12 miljonit** eurot ja eelarveaasta maksimaalseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud **104,8 miljonit** eurot.

Planeeritud on anda 2020. aastal uusi laene kuni **22 miljonit** eurot. Sihtasutuse omakapitalist kuni **7 miljonit** eurot ja sihtfondide vahenditest kuni **15 miljonit** eurot.

Sihtasutus väljastab omakapitalist laene krediidi- ja finantseerimisasutustele, otselaene ettevõtetele, laene hoiu-laenuühistutele ning laene mittetulundussektorile. Lisaks on võimalik anda ettevõtetele kapitalisüste, mis erinevad laenudest intressi ja tagatisvara poolest. 2020. aasta eelarves ei ole kapitalisüsteideks vahendeid planeeritud.

Krediidi- ja finantseerimisasutuste vahendusel laenamine on suunatud pigem väiksematele krediidi- ja finantseerimisasutustele, kellel võib olla probleeme kaasata oma ettevõtuluslaenude tarbeks vahendeid rahvusvahelistelt finantsturgudelt, kuna pakutavad mahud on liiga suured või ei oma nad kõrgeid rahvusvahelisi reitinguid.

Aasta keskmiseks laenuportfelli suuruseks on planeeritud 14,75 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 15,5 miljoni euron. Uusi laene on planeeritud anda kuni **3,0 miljonit** eurot.

Laenuintress pankadele kujuneb vastavalt Euroopa Keskpannga refinantseerimismääradele, millele sihtasutus lisab vähemalt 0,5%.

Mittetulundussektori vajadus laenu järele on kasvanud seoses klastrite tegevuse alustamisega, sihtasutus plaanib 2020. aastal väljastada sektorile uusi laene **0,7 miljoni** euro ulatuses. Laene väljastatakse otse sihtasutusest, laenuintress on fikseeritud ning seotud tagatise olemasolu või selle puudumisega.

Hoiu-laenuühistu puhul on tegemist ühistulise vormiga, kus vahendeid kaasatakse oma liikmetelt ja laenatakse oma liikmetele. Hoiu-laenuühistute tegevuse arendamiseks antavad laenud aitavad kaasa investorvõrgustike arendamisele ehk võimaldavad arendada süsteemi, mille kaudu kaasatakse liikmete vabu vahendeid kohalike ettevõtjate laenuarvaks. Hoiu-laenuühistuid näeme ka kui võimalikke kaasfinantseerijaid Maaelu arengukava ja Euroopa kalandus- ja Merendusfondi vahendite kasutamisel. Uusi laene on planeeritud anda summas **0,3 mln** eurot.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks hoiu-laenuühistutele ja mittetulundussektorile on planeeritud 1,5 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 1,8 miljoni euron.

Sihtasutus annab **otselaene ettevõtetele** turutingimustel või vähese tähtsusega abi elemendiga. Uusi otselaene on planeeritud anda summas **3,0 miljonit** eurot, 2020. aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 18,5 miljoni euron. Arvestades laenuressursi vähesust on laenamist ettevõtetele piiratud ning rahastatakse nende ettevõtete projekte, kus rahastamise eesmärgiks on kahjude vähendamine ja juba sihtasutusega seotud ettevõtjate jätkuinvesteeringute rahastamine.

2016. aastal hakkas sihtasutus välja töötama korda (laenamise kava) eriotstarbeliste laenude väljastamiseks mitmekesisele sihtrühmale. Kava sai kinnituse Euroopa Komisjonis 2018. aasta augustis. MES nõukogu 05.04.2019 otsusega nr 3.2 kinnitati Väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele, mittetulundussektorile ja laenu finantseerijatele laenu andmise kord (laenamise kava) uues sõnastuses. Laenamise kava reguleerib laenamist turutingimustel ning riigiabi ja vähese tähtsusega abiga.

Käibekapitali laenud ettevõtetele (põuakahjustused)

Maaeluminister esitas 2018. aastal Rahandusministeeriumile valitsuse reservfondist raha eraldamise taotluse, et luua võimalus põllumeestele soodsa laenu andmiseks põuast tingitud käibevahendite puuduse leevendamiseks ning toetada käendusi.

Vabariigi Valitsus otsustas 09.08.2018 korraldusega Maaelu Edendamise Sihtasutusele 20 miljoni euro eraldamise sihtkapitaliks, eesmärgiga leevendada põuakahjustuste mõjusid.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 16,25 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli langust 15,5 miljoni euron. Uusi laene välja anda planeeritud ei ole. Kuna laenamiseks on eraldatud kindla otstarbega sihtkapital, peaks laenutegevuse jätkamine olema seotud

ilmastikukahjude tekkimise või põllumajandusettevõtete likviidsuse vähenemisega. Taolise olukorra tekkimisel on võimalik tõsta laenuportfelli kuni 20,0 miljoni euroni.

Kapitalisüsti eesmärk on parandada ettevõtete omakapitali tagamaks nende jätkusuutlik tegutsemine. Kapitalisüstide rakendamine toimub erandjuhtudel üksnes varem väljastatud käendustele või laenudele ja ainult sihtasutuse nõukogu otsusel. Kehtivate Euroopa Komisjoni vähese tähtsusega abi määrustega seoses on võimalik anda kapitalisüste vähese tähtsusega abina. Kapitalisüsti andmisel lähtutakse abi taotlusest, abi andmist reguleerivatest õigusaktidest ning Maaeluministeeriumiga sõlmitud halduslepingust nr 3.4-23/87.

3. Sihtfondide haldamine

3.1 Sihtfondid Euroopa Liidu vahenditest

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punktis 2.2.2 sätestatu alusel oma varast lahus, ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga ja vastupidi. Erinevate laenufondide haldamine võimaldab suurendada ning aktiveerida sihtasutuse laenutegevust, vabastades samaaegselt sihtasutuse omakapitali laenudest. Vabanenud omakapitali saab sihtasutus ümber suunata oma põhitegevusele, milleks on võlakohustuste käendamine. Sihtfondide haldamise eest saab sihtasutus teenustasu vastavalt Maaeluministeeriumiga sõlmitud lepingule.

3.1.1 Kalanduse Sihtfond. Sihtasutus haldab Maaeluministeeriumiga 10.12.2012 sõlmitud rahastamislepingu nr 381 alusel vesiviljelusega tegelevate ettevõtete laenu sihtfondi (edaspidi Kalanduse sihtfond). Kalanduse sihtfondi laekunud finantskorraldusvahendid on välja laenatud. Fondi laekuvad laenuintressid ning põhiosa tagasimaksed kantakse 2016. aastal moodustatud käibe vahendite fondi ja antakse välja uute laenudena. Kalanduse sihtfondi laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud **5,5 mln** eurot ja uusi laene on planeeritud anda **1,0 miljonit** eurot.

3.1.2 Maaelu Arengukava (MAK) rahastamisvahendi Sihtfond. MAKi alusel haldab sihtasutus alates 2016. aasta esimesest poolaastast MAKi rahastamisvahendi sihtfondi, mille maht kogu finantsperioodiks 2014-2020 on sõltuvuses Maaeluministeeriumi otsustest rahastada sihtfondi sisse makseid.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 35,0 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 38,0 miljoni euroni. Uusi laene on planeeritud anda **7,0 miljonit** eurot. MAKi sihtfondidesse 2020. aastal täiendavaid sisse makseid ei tehta kuna kõik rahastamislepingus kokkulepitud vahendid on laekunud.

3.1.3 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) rahastamisvahendi sihtfondid. Sihtasutus ja Maaeluministeerium sõlmisid 17.01.2017 halduslepingu nr 16, millega sihtasutus haldab 2014-2020 EMKF rahastamisvahendi sihtfonde, mille planeeritav maht kogu finantsperioodiks 2014-2020 on 15 miljonit eurot.

Laenuportfelli keskmiseks suuruseks on planeeritud 7,4 miljonit eurot ning aasta lõpuks plaanitakse laenuportfelli tõusu 10,0 miljoni euroni. Uusi laene on planeeritud anda **7,0 miljonit** eurot. EMKF rahastamisvahendi sihtfondidesse on 2020. aastal planeeritud laekumine **3,7 miljonit** eurot ning aasta lõpuks on kõik sihtfondide vahendid laekunud.

3.2 Sihtfond Maakapital

Planeeritava sihtfondi saab asutada riigivara üleandmise või rahaliste vahendite eraldamisega Maaelu Edendamise Sihtasutusele.

3.3 Tagasirände Sihtkapital

Sihtkapitali tegevust saab alustada peale rahaliste vahendite eraldamist Maaelu Edendamise Sihtasutusele. Vajadusel alustatakse eraisikute nõustamist.

4. Maaettevõtlusfondi loomine

Planeeritud on soetada Maaettevõtlusfondi osakuid summas 10,0 miljonit eurot. Sihtasutuse 2019. aasta eelarves oli planeeritud vahendid, mille eesmärk oli luua Maaelu Edendamise Sihtasutuse omakapitalist tehtava investeeringu ja erainvestorite vahendite kaasamise abil (pensionifondid, teised erainvestorid, jne) erainvestori põhimõtetele tegutsev investeerimisfond.

Investeerimisfondi peamine eesmärk on hõlbustada Eesti Vabariigi primaar-, metsandus- ja kalandussektori ning toiduainete ümbertöötlemisega tegelevate väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele paremat juurdepääsu omakapitali, omakapitali laadsele kapitalile ja võlainstrumentidele ning edendada kapitaliturgu. Investeerimisfondi rakendamine peaks aitama tõsta ja tugevdada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengu- ja laienemisvõimalusi ning rahvusvahelist konkurentsivõimet. Hetkel toimub rahvusvahelise hanke ettevalmistamine investeerimisfondi fondijuhi leidmiseks.

5. Nõuandeteenuse osutamine

Vastavalt 1. juulil 2015 Maaeluministeeriumiga sõlmitud käsunduslepingule nr 180, osutab MES põllumajandusega tegelevale füüsilisele või eraõiguslikule juriidilisele isikule riigipoolse toetusega nõustamisteenust käsunduslepinguga hõlmatud valdkondades. Lisaks sellele osutab MES turupõhiselt nõustamisteenuseid, mille eest tasub teenuse tellinud isik täies ulatuses ise. Nõuandeteenistuse 2020. aasta tuludeks on planeeritud **1 090 500 eurot**, millest 94% moodustavad käsunduslepinguga nr. 180 osutatavad nõuandeteenused ja 6% muud teenused. Prognoosi kohaselt jagunevad nõuandeteenused valdkondlikult 2020. aastal järgmiselt:

toetuste taotlemine 27%,

loomakasvatus 25%,

taimekasvatus 23%,

nõuetele vastavus 15%,

metsamajandus 7%

muud valdkonnad (töötervishoid, tööohutus, keskkond, mesindus, maaparandus jt) moodustavad kokku ligikaudu 3% teenuste mahust.

Osaleme aktiivselt nõuandesüsteemi tuleviku kavandamisel, mis on päevakorras seoses põllumajanduse- ja kalanduse arengukava ning Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise strateegiakavade koostamisega uueks perioodiks. Tegevuste hulgas on tähtsal kohal olemasolevate nõustajate arendamine ning uute konsulentide värbamine ja väljaõpe. Esmatähtsana näeme põlvkonnvahetust, kuna paljud staažikad konsulendid lõpetavad lähiaastatel aktiivse nõustamise.

Vastavalt Maaeluministeeriumi suunistele loome valmiduse nõustada maale elama asuda soovijaid, tehes selleks koostööd kohalike omavalitsuste ning maaelu edendamise tegelevate mittetulundusühingutega.

Seoses sihtasutuse uue strateegia suunistega on planeeritud nõuandeteenistuses juurde luua töökoht, mille kulud kaetakse sihtasutuse tööjõukuludest.

MESil on alates 2016. aastast õigus korraldada täiendkoolitusi „Täiskasvanute koolituse seaduse“ alusel ja tingimustel. Osaleme koos partneritega teadmussiirde pikaajalistes programmides, samuti teadmussiirde ja teavituse meetme 2020. aasta taotlusvoorus taotledes toetust erinevate põllumajandustootjatele suunatud infopäevade korraldamiseks. Koostöös õppe- ja teadusasutustega viime läbi arendusseminare, mis annavad konsulentidele, mentoritele ja nõustamisteenuse osutamise seotud MESi töötajatele ülevaade nõustamisvaldkondades toimunud arengutest, sh lõpetatud põllumajanduslikest rakendusuringutest ja rahvusvahelistest projektidest.

Tagame jätkuvalt nõustamisteenuse kättesaadavuse kõigis peamistes nõustamisvaldkondades ja üle kogu Eesti. Jätkame võimaluste otsimist tõhusaks koostööks ja ühiste huvide edendamiseks konsulentide ja nõuandeteenust osutavate ettevõtetega, kellega MESil täna koostöölepingud puuduvad.

Arendustegevuses pöörame enim tähelepanu veebimaterjalide, *online* -teenuste ning erinevate interaktiivsete nõuandetoote arendamise, samuti koostööle väliseksperptidega. Teeme jätkuvalt koostööd teiste Euroopa riikide nõustajatega, seda peamiselt Euroopa maamajanduse nõuandeteenistuste katusorganisatsiooni EUFRAS kaudu, mille liige MES on ning kahe- ja mitmepoolsena Soome nõuandeorganisatsiooniga ProAgria ning Läti ja Leedu nõuandeteenistustega.

6. Tunnustamine ja toetamine

Maaelu Edendamise Sihtasutusel on 2020. aastal tunnustamise ja toetamisega seotud tegevusteks planeeritud 100 000 eurot. Maaelu toetavate projektide rahastamiseks (aunimetus parim maamajanduseriala õpetaja/õppejõud ja õpilane, aunimetus parim piima- ja lihavesikarjakasvataja, parim taimekasvataja, maaelu maine konkursid jms) on planeeritud 30 tuhat eurot. Koostööks ettevõtjatega, ülikoolidega, mittetulundusühingutega, teadusasutustega ja maamajanduskoolidega on planeeritud 30 tuhat eurot. Lisaks on planeeritud kulutusi koostööks kohalike omavalitsustega 40 tuhat eurot.

7. MESi tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

MES vahendab vajadusel riigieelarve vahendeid regionaalsetel ja maaelu edendavatel eesmärkidel ning osaleb riigi korraldatavatel hangetel. Sihtasutuse tegevus riigi ülesannete täitmisel aitab kaasa majanduse arengule ja sõltub sellest, millist tegevust peab oluliseks asutajaõiguste teostaja ja nõukogu.

Kui Vabariigi Valitsus otsustab 2020. aastal sihtasutuse sihtkapitali suurendada, saab sihtasutus alustada uues strateegias kinnitatud tegevusi.

Tegevuskava toetab sihtasutuse põhikirjas püstitatud eesmärkide saavutamist.